

LIJST VAN ARTIKELEN IN 'GABRIËL' in de jaargang 2018

Nr.1 FEBRUARI

BIJ HET VOORBLAD: RENAISSANCESCHILDERS IN ITALIË (1)

Door Joke van Strien

De afbeeldingen op de omslagen van de verenigingsbladen hebben altijd een bepaald thema. Voor 2018 is gekozen voor kunstenaars uit de Italiaanse renaissance. Voor het hele jaar staat rechtsboven een detail van de fresco Het Laatste oordeel van Michel Angelo in de Sixtijnse kapel van het Vaticaan.

De afbeelding linksonder is deze keer een postzegel gewijd aan Fra Angelico (ca 1400-1455).

TAMAR

Door Dirk Frelink

Tanger 1949 - de onbuigzame taaie dadelpalm betekent Tamars naam

In zijn reeks Bijzondere Vrouwen in de Bijbel is de auteur aangekomen bij de letter 'T' en daarvoor koos hij Tamar uit. Tamar werd de vrouw van Er, de oudste zoon van Juda, een van de twaalf zonen van aartsvader Jacob. Hoe haar leven zich voltrekt pluist Dirk Frelink uit in dit artikel.

Het hele artikel kunt u lezen onder het wolkje 'artikelen 2018'.

SYMBOLEN ROND MANTELZORG

Door Henk Groenewegen ofm

Over de zorg voor zieken en ouderen is in de laatste tijd veel te doen. Als gevolg van de toenemende vergrijzing worden de vragen rond goede zorg steeds nijpender. Het belang van 'zorg dragen voor elkaar' werd in 1973 uitgebeeld met de Nederlandse zegel er ontwikkelingssamenwerking. De auteur trekt deze lijn door naa andere terreinen zoals de zorg voor de jeugd, voor zieken, gehandicapten en ouderen.

NINEVEH

Door Jan Pons

Mede door de schitterende tentoonstelling in het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden over **Nineveh, hoofdstad van en wereldrijk** (Assyrië) schreef Jan Pons voor ons een prachtig verhelderend artikel over deze oude stad, gelegen in het huidige Irak, op de oostelijke oever van de Tigris.

N.B. de tentoonstelling is nog te zien t/m 25 maart 2018!

VAN ABRAM TOT ABRAHAM (deel 1)

Door L. Westera

In dit artikel wordt de geschiedenis van Abraham verteld zoals die beschreven staat in het bijbelboek Genesis vanaf hoofdstuk 12. Hier begint het tijdperk van de aartsvaders, waarvan Abram de eerste is.

Nr.2 APRIL

EEN MILJOEN POSTZEGEL NAAR HET NATIONAAL ARCHIEF

Door Joke van Strien

Tot voor kort werden al bijna 100 jaar lang ruim 1 miljoen postzegels en ruim 200 duizend ontwerpen van Nederlandse postzegels bewaard in het Museum voor Communicatie in Den Haag.

Om de collectie Postwaarden, die tot ons nationaal erfgoed behoort en die uniek is in de wereld, onder de best mogelijke condities te kunnen bewaren

heeft het COMM besloten de geheel collectie te schenken aan het Nationaal Archief in Den Haag. Voortaan kunnen we daar genieten van deze unieke verzameling, die ook verder zal worden aangevuld met alle nieuw uitgebrachte postzegels en bijbehorend materiaal.

PAUS NICOLAAS IV (PONT. 1288 - 1292)

Door Drs. H.J Franzen

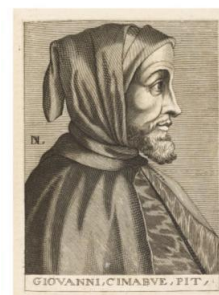
Beschrijving van het leven van de eerste franciscaanse paus in de geschiedenis van de katholieke kerk, Nicolaas IV, die in werkelijkheid Girolamo Masci heette. De pogingen om door kruistochten de het Heilige Land te veroveren mislukte definitief onder zijn pontificaat.

BIJ HET VOORBLAD: RENAISSANCESCHILDERS IN ITALIË (2)

Door Joke van Strien

De afbeeldingen op de omslagen van de verenigingsbladen hebben dit jaar als thema schilderijen uit de Italiaanse renaissance. Het aprilnummer vestigt de aandacht op een schilder die tussen de gotiek en de renaissance instaat: Bencivenni of Cenni di Pepo, bekend geworden onder de naam Cimabue (vert. Stierenkop), naar zijn grove uiterlijk.

GOTIEK, gotische kathedralen

Door Ben Vermeulen

Beschrijving van de bouw van de kathedralen in de late middeleeuwen, de bloeitijd van de gotiek. De kathedralen van middeleeuws Europa werden gebouwd zonder gewapend

beton, staalskelet, zonder hulp van elektrisch gereedschap of computers. Ze hadden een enorme omvang en voldeden bijzonder aan de hoge mate van vakmanschap, zowel bouwkundig als esthetisch meesterwerken. Hierin speelde een veranderde geestelijke houding en een nieuw begrip van religie en geloof een belangrijke rol.

VAN ABRAM TOT ABRAHAM (2)

Door L. Westera

In de belangrijke gebeurtenissen in het leven van de aartsvader Abram/Abraham spelen vrouwen en hun kinderen een belangrijke rol. In het Bijbelboek Genesis, vanaf hst.16, wordt de geschiedenis van Abram, die later Abraham zou gaan heten, verhaald.

WASTI

Door Dirk Frelink

In de reeks bijzondere vrouwen in de Bijbel is het deze keer de beurt aan een vrouw met de naam die begint met de letter W.

Er is geen vrouw gevonden wier naam begint met de letter U. Daarom is het nu de beurt aan weer een schitterende vrouw, die de naam met de

beginletter 'V' ofwel 'W' draagt: Vasti ofwel Wasti. Ze wordt genoemd in het Bijbelboek Esther. Ze is de vrouw van en de koningin van de Perzische koning Xerxes I, ook bekend als koning Ahasveros.

PARABELS OP POSTZEGELS

Door Henk Groenewegen ofm

Parabels ofwel gelijkenissen hebben iets aantrekkelijks. Het zijn korte verhalen die ontleend zijn aan het dagelijks leven of aan de natuur. Parabels houden een boodschap in voor ons leven. Het woord parabel wordt meestal gebruikt voor de verhalen die Jezus vertelde en die later door zijn leerlingen worden benut bij hun verkondiging en door de evangelisten zijn opgetekend.

Nr.3 JUNI

DE BERG ALS SYMBOOL

Door Henk Groenewegen ofm

Het hele artikel kunt lezen op deze website onder het item Verenigingsblad, onder het wolkje Keuze uit artikelen 2018.

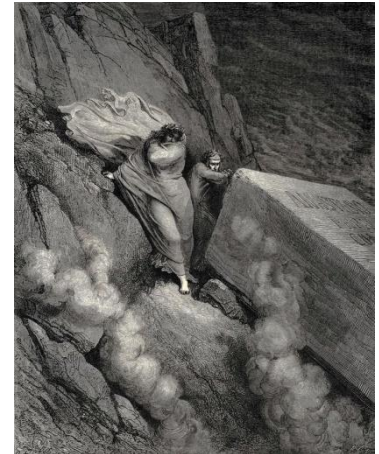

PAUS ANASTASIUS II

Door Harry Hellemlink

Lezing van dit artikel geeft ons inzicht in de 4 (+ 1 tegenpaus) pausen die de naam Anastasius kozen. De naam Anastasius komt van het Grieks 'anastasis'. Het betekent oprichting, ontwaking, opstanding. De vrouwelijke vorm Anastasia is meer in gebruik dan de mannelijke vorm. Dante Alighieri noemt hem in zijn 'Goddelijke Komedie'.

ROMAANS, Romaanse kerken

Door Ben Vermeulen

Na zijn artikel over de Gotiek is het nu de beurt aan diens voorganger: de Romaanse bouwkunst. De naam Romaans werd pas in de 19de eeuw in Frankrijk ingevoerd en onderscheiden in twee perioden. De pre-romaanse bouwstijl dateert vanaf de 6^e tot de 11 eeuw, en wordt onderscheiden in Karolingisch en Ottoons.

In het tweede deel van het artikel wordt de nadruk gelegd op de bouw van de abdij van Cluny en de rol die die abdij speelde in de voorzieningen voor de pelgrims naar Santiago de Compostella.

BIJ HET VOORBLAD, RENAISSANCESCHILDERS IN ITALIË (3)

Door Joke van Strien

Voor de afbeelding op het juninummer koos zij voor de schilder Rafaël Sanzio (1483-1520). Ter gelegenheid van zijn 500ste geboortedag gaf Grenada-Grenadines in 1983 een serie postzegel uit met fresco's van gebeurtenissen uit het bijbelboek 1 Koningen in het Oude Testament. Op de gekozen postzegel wordt Salomo, de tweede zoon van koning David en Batseba tot koning uitgeroepen en gezalfd door de hogepriester Sadok.

Nr 4 AUGUSTUS

ZEGELS ROND PELGRIMAGE

Door Henk Groenewegen ofm

Het aantal mensen dat een pelgrimstocht of bedevaart houdt lijkt in onze dagen alsmaar te groeien. Men gaat op weg, individueel of in een groep naar heilige of gedenkwaardige plaatsen. De pelgrim of in het Latijn *peregrinus* (iemand die door of langs de akkers trekt) vinden we soms afgebeeld op een postzegel.

Hoe mensen er toe komen te gaan pelgrimeren, dichtbij of (heel)ver weg, vertelt de auteur in dit mooie artikel.

BAROK, BAROKKERKEN

Door Ben Vermeulen

De auteur neemt ons mee naar een bouwkunst van na de hervormingsbeweging in de 16de eeuw. Luthers 95 stellingen zetten niet alleen de Reformatie in gang maar hadden grote invloed op de Katholieke Kerk. Het concilie van Trente is hiervan een voorbeeld. Rome wilde een fundamentele hervorming van de Kerk en de gelovigen daarin meekrijgen door hen een nieuwe kunstvorm aan te bieden. Zo kwam er ook een nieuwe bouwstijl op: de Barok. De nieuwe bouwstijl werd een uitbundig propagandamiddel voor de triomferende Katholieke Kerk.

HANDSCHRIFTEN ONDER DE LOEP, een aanvulling en correctie

Door Anneke Meeuwenoord

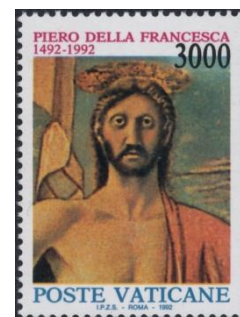
Hoe het ontbreken van kennis van een niet zo gangbare taal verwarring en foute interpretaties van veroorzaken legt zij uit in het artikel over een aantal postzegels uit Tsjecho-Slowakije met afbeeldingen van handschriften. We kunnen hieruit leren hoe het medium Internet ons ook in de thematische filatelie goede diensten kan bewijzen. Maar ook onze vertrouwde boeken kunnen ons verder helpen met het definiëren van afbeeldingen van handschriften op postzegels.

BIJ HET VOORBLAD, RENAISSANCESCHILDERS IN ITALIË (4)

Door Joke van Strien

Op de omslag van het blad augustus 2018 prijkt de Verrezen Christus, detail van het retabel in het plaatselijk museum van de stad Sansepolcro in Toscane, geschilderd door Piero della Francesca (ca 1412-1492). Over het leven van de schilder en een aantal van zijn werken is zoveel te vertellen dat de auteur een keus moest maken, geholpen door de beschikbare postzegels. Ter verduidelijking van het verhaal zijn er enige scans van niet-filatelistisch materiaal ingevoegd.

Nr 5 OKTOBER

SYMBOLIEK VAN DE WOLKEN

Door Henk Groenewegen ofm

Symboliek van wolken spelen een grote rol in het dagelijks leven, in taal en religie. Henk Groenewegen laat ons voorbeelden zien uit de Germaanse sagen en de Bijbel. In het Oude Testament vinden we wolken als verhulling van Gods

heerlijkheid zoals bij Abraham toen hij samen met Lot Haran verliet, Jacob in zijn ontmoeting met God op zijn vlucht voor zijn broer Ezau, en ook in het boek Ezechiël. In het Nieuwe Testament vindt op de berg Tabor tussen de wolken de Verheerlijking van Jezus plaats. Veertig dagen na zijn opstanding steeg Jezus op naar de hemel. Lucas schrijft in het boek Handelingen dat 'een wolk onttrok Hem aan hun ogen'. In zijn evangelieboek beschrijft de evangelist Johannes zijn diepe contact met de 'wereld boven de wolken'.

ZILPA

Door Dirk Frelink

Met deze vrouw, Zilpa, ze wordt zeven keer genoemd in het boek Genesis, besluit Dirk Frelink zijn reeks 'Bijzondere vrouwen in de Bijbel'. Aanvankelijk was hij gestopt bij de W van 'Wasti', maar toen hij zich meer ging verdiepen in Zilpa zag hij de mogelijkheid om haar geschiedenis op te nemen in een artikel met de laatste letter van het alfabet. Via haar rol als slavin en later als bijvrouw van Jacob is zij een van de moeders van Israël geworden.

PAULSKIRCHE FRANKFURT

Door Ben Vermeulen

In 1833 werd de Paulskirche in Frankfurt als Evangelisch Lutherse kerk ingewijd. De bouw was al in 1789 begonnen, maar werd steeds opnieuw gestopt wegens de politieke en economische crises. De (her)bouw zou ruim 30 jaar duren. De kerk, gebouwd van rode zandsteen, in de vorm van een ellips, was de grootste en

modernste zaal van Frankfurt. Daarom werd deze Paulskirche uitgekozen voor de eerste bijeenkomst van het gezamenlijke Duitse parlement van het nieuwe verenigde Duitsland die op 18 mei 1848 plaats had. Tijdens deze vergadering werd de eerste democratische grondwet van Duitsland opgesteld.

PSALMTEKSTEN IN CHRISTELIJK PERSPECTIEF

Door Harry Manie

In eerdere afleveringen (Gabriël 6/66/2014 en 3/67/2015) besprak ik stempels met psalmtteksten in joods perspectief. Nu is het tijd in de stempels met psalmtteksten in christelijk perspectief te bespreken. Het is een prachtig veelkleurig palet (wel in zwart/wit!) geworden waar veel informatie over de gebruikte teksten en hun afbeeldingen wordt verteld.

BIJ HET VOORBLAD, RENAISSANCESCHILDERS IN ITALIË (5)

Door Joke van Strien

We zijn alweer toe aan het voorlaatste artikel over de schilders van de Italiaanse Renaissance. Deze keer is het de beurt aan de schilder Giotto en twee van zijn leerlinge, Simone Martini en Taddeo Gaddi. Schilders in die tijd reisden door heel Italië en soms ook daarbuiten, om hun ambacht, want dat was de

schilderkunst, uit te oefenen. Opdrachtgevers waren vaak zo tevreden over hun arbeid, dat zij de betreffende kunstenaar aanbevelen bij hun relaties.

Zo belandde Giotto van Milaan en Padua via Florence en Rome in Napels om aan het

einde van zijn leven terug te komen naar Florence om daar in 1337 te sterven.

Martini en Gaddi volgden een vergelijkbare route in hun werkzame leven.

NR. 6 DECEMBER

BIJ HET VOORBLAD, RENAISSANCESCHILDERS IN ITALIË (6)

Door Joke van Strien

In deze laatste aflevering is de schilder Sandro Botticelli aan de beurt. Eigelijk heette hij Alessandro Filipepe, maar omdat hij zijn kunstenaarstalent in zijn leertijd bij de goudsmid Botticello had ontdekt en ontwikkeld, had Sandro besloten zijn achternaam te wijzigen in Botticelli. Als eerbetoon aan de man waaraan hij zijn toekomst als kunstenaar te danken had. Hoe Botticelli zijn kunstenaarschap ontwikkelde wordt kort geschetst in dit artikel.

LEST WE FORGET, Stained Glas Memorial Windows of the Great War

Door Joop Kuijer

Op 8 november 2018 werden er door de posterijen van Guernsey vele filatelistische producten in omloop gebracht onder de titel "Stories of the Great War Part 5" als herinnering aan het einde van de Eerste Wereldoorlog in 1918.

Op de postzegel met de tekst LEST WE FORGET figureert op de achtergrond een detail aan een herdenkingsraam in St. Peter's Church op Sark.

OVER ENGELEN IN DE FILATELIE

Door Henk Groenewegen ofm.

In de filatelie kom je regelmatig postzegel tegen met een afbeelding van een engel, zeker in de maand december. Dan worden nog altijd zulke zegels op brieven en kaarten geplakt. Ze horen bij de sfeer van deze feestmaand. De auteur geeft een aantal voorbeelden waar in de Bijbel engelen verschijnen, te beginnen bij aartsvader Jacob en eindigend bij de boodschap van de vrede dat de Duitse kunstenaar Ernst Barlach maakte voor de kathedraal van Güstrow voor de slachtoffers van de eerste Wereldoorlog en dat als 'entarte Kunst' in 1937 werd verwijderd en vernietigd. Na de oorlog werd het beeld opnieuw gegoten in brons. Barlach's boodschap van vrede komt nog altijd tot zijn recht in de Antoniterkirche in Keulen.

KERSTZEGELS IN ALLERLEI VARIATIES UIT CYPRUS

Door Anton Schipper

Aandacht voor de Kerstzegels die Cyprus in de loop van de tijd heeft uitgegeven. De post daar koos al bijna 40 jaar voor afbeeldingen die verband houden met de menswording van Christus uit de rijke Byzantijnse en Orthodoxe geschiedenis.

DE ACHELSE KLUIS

Door Harry Manie

In het zuiden van ons land, op de grens tussen Noord-Brabant (Nederland) en Noord-Limburg (België) vinden we een abdij die in de volksmond bekend staat als de Achelse Kluis. Het Belgische gedeelte ligt in de gemeente Hamont-Achel, het Nederlandse in de gemeente Heeze-Leende, aan de oever van een riviertje dat in België de Warmbeek wordt genoemd en in Nederland de Tongelreep.

Het is een geliefde ontmoetingsplaats voor wandelaars en fietsers, een ruim en afwisselend natuurgebied. Ook Nederlandse pelgrims bezoeken vaak deze abdij alvorens over de grens hun lange tocht voort te zetten.

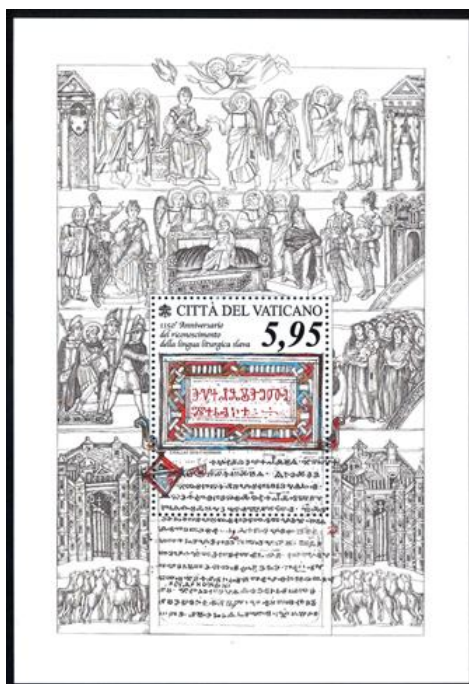
HET GLAGOLITISCH SCHRIFT

Door Anneke Meeuwenoord

Slowakije en het Vaticaan hebben in mei van dit jaar een bijzonder velletje uitgegeven. Dit interessante verhaal vindt u helemaal in de rubriek Artikelen in het blad nr 6 december 2018.

AANBIDDING DOOR DE KONINGEN, gebrandschilderd raam in de parochiekerk te Altschwendt

Door Joop Kuijer

Op de kerstzegel 2018 van Oostenrijk is één van haar sierlijkste glas-in-loodramen met de aanbidding van het kindje Jezus door de wijzen uitgebeeld.

De hoge ramen zij in 1914 gemaakt door het in 1884 opgerichte atelier van Glasmalerei Penner & Schürer, een van de vroegste grote Oostenrijkse glasinstituten in Wenen, Linz en Innsbruck. In 1954 werd de glaswerkplaats overgenomen door de cisterciënzer abdij van Schlierbach. Tot heden toe is de glaswerkplaats in bedrijf en zelfs het tweede belangrijke glasinstituut in Oostenrijk geworden, naast die in Innsbruck.